

Násilí na dětech a ochrana rodiny

Dejme dětem rodinu

Obsah příspěvku

- mezinárodní závazky České republiky
- sexuální násilí, domácí násilí a tělesné trestání
- legislativní změny
- Jak si stojí Česká republika?
- zdroje informací

Mezinárodní závazky České republiky

- [Úmluva OSN o právech dítěte](#)
- Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 13 (2011) [Právo dítěte na ochranu před všemi druhy násilí](#) a Obecný komentář Výboru OSN pro práva dítěte č. 8 (2006) [Právo dítěte na ochranu před tělesnými tresty a dalšími krutými nebo ponižujícími formami trestu](#)
- [Evropská úmluva o lidských právech a judikatura ESLP](#)
- [Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání \(tzv. Lanzarotská úmluva\)](#)
- Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (tzv. Istanbulská úmluva)
- Listina základních práv EU a Strategie Evropské unie pro práva dětí ze dne 24. března 2021

Mezinárodní závazky České republiky

- Ochrana všech dětí před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, včetně sexuálního zneužívání, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním.
- Zničující dopad násilí páchaného na dětech.
- Prvořadý význam má primární prevence všech druhů násilí prostřednictvím veřejného zdraví, vzdělávání a sociálních služeb.
- Zásadní je účinná legislativa.
- Sdílená odpovědnost všech aktérů za vytvoření prostředí bez násilí, kde vládne respekt a podmínky příznivé pro výchovu dětí.

Judikatura ESLP – sexualizované násilí na dětech

- Státy jsou povinny přijmout účinný trestněprávní rámec, to znamená kriminalizovat a přísně postihovat znásilnění a sexuální zneužívání dětí, a to i ve stádiu pokusu, aby měly odrazující účinek ([M.C. proti Bulharsku](#), 26/11/2019).
- [M.M.B proti Slovensku](#) (26/11/2019) – neúčinné vyšetřování obvinění otce ze sexuálního zneužívání nezletilé
- [X a ostatní proti Bulharsku](#) (2/2/2021) – neúčinné vyšetřování sexuálního zneužívání dětí v dětském domově

Judikatura ESLP – sexualizované násilí na dětech

- *B proti Rusku* (7/2/2023) – sekundární viktimizace mimořádně zranitelné nezletilé
- *M.G. proti Litvě* (20/2/2024) – povinnost státu při ukládání trestů a dalších opatření
- *J.I. proti Chorvatsku* (8/9/2022) – neúčinné vyšetřování výhrůžek smrti vůči nezletilé ze strany jejího otce, který ji v minulosti znásilnil

Judikatura ESLP – domácí násilí

- Státy jsou povinny se aktivně zapojit do ochrany zvláště zranitelných/nezletilých obětí domácího. Odmítnutí ratifikace tzv. Istanbulské úmluvy je ukazatelem úrovně odhodlání vnitrostátních orgánů účinně bojovat proti domácímu násilí ([A.E. proti Bulharsku](#), 23/5/2023).
- [I.M. a ostatní proti Itálii](#) (10/11/2022) – nechráněný kontakt dětí s násilnickým otcem
- [Kurt proti Rakousku](#) (15/6/2021) – povinnosti státu v reakci na domácí násilí
- [Verhoeven proti Francii](#) (28/3/2024) – dítě jako oběť domácího násilí

Judikatura ESLP – tělesné trestání dětí

- Tělesné trestání dětí nemůže být tolerováno a státy by měly usilovat o jeho výslovný a úplný zákaz v zákoně i praxi (*O.C.I. a ostatní proti Rumunsku*, 21/5/2019)
- *D.M.D. proti Rumunsku* (3/10/2017) – tělesné tresty dětí jsou vždy ponižující
- *Tlapak a ostatní proti Německu* (22/3/2018) – systematické uplatňování tělesných trestů jako výchovných prostředků je nepřijatelné

Legislativní změny

- **Novela trestního zákoníku: redefinice znásilnění a znásilnění z podstaty – účinnost od ledna 2025**
- **Novela občanského zákoníku: domácí násilí – v Poslanecké sněmovně**
- **Novela občanského zákoníku: nepřijatelnost tělesného trestání dětí – v Poslanecké sněmovně**
- **Registr sexuálních delikventů – prokazování bezúhonnosti a beztrestnosti u osob, které pracují s nezletilými - příprava legislativy**

Nepřijatelnost tělesného trestání dětí

Shoda na mezinárodní úrovni

- Tělesné tresty jsou nejčastější formou násilí na dětech.
- Tělesné trestání dětí je v rozporu s jejich lidskou důstojností. Děti mají stejné právo na respektování své lidské důstojnosti a fyzické integrity jako dospělí.
- Každý tělesný trest je zároveň trestem psychickým. Tělesné tresty mohou dětem způsobit vážnou fyzickou a psychickou újmu.
- Věda jednoznačně vyvrací jakýkoli pozitivní účinek tělesného trestání. Fyzické tresty jako výchovný prostředek nefungují. Naopak zvyšují riziko vzniku řady problémů a tendenci toto jednání opakovat v dospělosti.
- Tělesné tresty děti učí, že násilí je přijatelným způsobem řešení konfliktů nebo dosažení toho, aby ostatní dělali, co se od nich chce.

Tělesné trestání dětí

— Co je tělesný trest?

„Jakýkoli trest, při němž je použita fyzická síla a jehož cílem je způsobit určitý stupeň bolesti nebo nepohodlí, i když mírné intenzity.“

Např. uhození dítěte – plácnutí, facka, dání na zadek rukou či předmětem - bičem, holí, páskem, botou, vařečkou, kopání, třesení nebo házení dětmi, škrábání, štípání, kousání, tahání za vlasy apod.

(Obecný komentář č. 8 Výboru OSN pro práva dítěte, 2007)

Srovnání

- Česká republika je spolu se Slovenskem a Belgií poslední zemí Evropské unie, která nemá nepřijatelnost tělesného trestání výslovně zakotvenou v zákoně
- K dnešnímu dni 65 států světa přijalo příslušnou právní úpravu, další desítky se k přijetí právní úpravy zavázaly

Zdroj: [Countdown | Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children \(endcorporalpunishment.org\)](https://endcorporalpunishment.org/) Globální iniciativa k ukončení tělesného trestání dětí

Realita České republiky

- Výzkum Ligy otevřených mužů 2018, 2/3 českých rodičů používají ve výchově tělesné tresty
- Výzkum prof. Radka Ptáčka 2023, 87 % rodičů uvedlo, že by se chtělo vyvarovat tělesnému trestání dětí, daří se to pouze necelé polovině z nich (42%); 58% českých rodičů používá ve výchově tělesné tresty

Novela občanského zákoníku

- Zakotvuje nepřijatelnost tělesného a psychického trestání dětí
- Deklaratorní právní úprava, nezavádí tresty pro rodiče, kteří se ojediněle k tělesnému trestání dětí uchýlí, cílem není odebírat děti z rodin
- Apel na rodiče, aby si sami uvědomili, že je třeba využívat jiné výchovné prostředky
- Doprovodná nelegislativní opatření – osvěta o škodlivosti tělesného trestání dětí, kurzy pozitivního rodičovství apod.

Novela občanského zákoníku

- § 884

(2) Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte. Platí, že lidské důstojnosti dítěte se dotýká tělesné trestání, působení duševního strádání a jiná ponižující opatření.

- § 858

- **Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj bez tělesného trestání a duševního strádání, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.**

Jak to mají ve světě

Švédsko, 1979, zákon o dětech: „Děti mají právo na péči, bezpečí a dobrou výchovu. S dětmi je třeba zacházet s respektem k jejich osobě a individualitě a nesmí být vystaveny tělesným trestům ani jinému ponižujícímu zacházení.“

Německo, 2000, občanský zákoník: „Děti mají právo na nenásilnou výchovu. Tělesné tresty, psychická zranění a jiná ponižující opatření jsou zakázány.“

Maďarsko, 2004, zákon o ochraně dětí: „Dítě nesmí být vystaveno mučení, tělesným trestům a jakémukoli krutému, nelidskému nebo ponižujícímu trestu nebo zacházení.“

Polsko, 2010, zákon o prevenci rodinného násilí: „Osoby, které vykonávají rodičovskou autoritu a které zajišťují péči o nezletilého, nemohou uplatňovat tělesné tresty.“

Ukrajina, 2014, zákon o rodině: „Fyzické trestání dítěte rodiči (...) je zakázáno.“

Turkmenistán, 2002, zákon o rodině: „Ponižování důstojnosti dítěte, zastrašování, tělesné tresty (...) jsou nepřípustné.“

Iniciativa Dětství bez násilí

— detstvibeznasili.cz

— vznik

— cíle

— vzdělávání

Výzvy

- Účinná legislativa
- Nulová tolerance k jakémukoli násilí ve společnosti
- Dostatečná ochrana obětí násilí včetně dostupnosti služeb
- Odrazující účinek trestání pachatelů násilí
- Tzv. dětský certifikát
- Multioborová spolupráce
- Ratifikace tzv. Istanbulske úmluvy

Kde hledat informace: Mezisoudy.cz

Lidská práva na jednom místě

Kolegium expertů pro výkon rozsudků
Evropského soudu pro lidská práva.

S čím pomáháme

Tematické příručky

Kolegium expertů pro výkon rozsudků
Evropského soudu pro lidská práva je poradním
orgánem vládního.

→ [Prohlédnout příručky](#)

Mezinárodní smlouvy

Kolegium expertů pro výkon rozsudků
Evropského soudu pro lidská práva je poradním
orgánem vládního.

→ [Zobrazit mezinárodní smlouvy](#)

Mezisoudy.cz (1)

Manuál slučitelnosti

Interaktivní online průvodce pro pracovníky v oblasti legislativy usnadňující ověřování slučitelnosti návrhů právních předpisů s Evropskou úmluvou o lidských právech a na ni navazující judikaturou ESLP.

Databáze lidskoprávní judikatury

Vyhledávejte relevantní judikaturu dostupnou v databázi HUDOC, národní databázi vybrané judikatury ESLP a databázi NALUS prostřednictvím jediné vyhledávací masky.

Mezinárodní lidskoprávní úmluvy

Všechny mezinárodní smlouvy o lidských právech, jimiž je Česká republika vázána, přehledně, na jednom místě a s možností vyhledávání podle klíčových hesel, oblastí práva a dotčených základních práv a svobod.

Překlady lidskoprávních dokumentů

Všeobecné komentáře lidskoprávních výborů OSN, průvodce k podmínkám přijatelnosti stížností podaných k ESLP a mnohé další užitečné materiály, které dosud nebyly dostupné v češtině.

Mezisoudy.cz (2)

Tematické příručky (příklady)

- Domáci násilí
- Právo dítěte být slyšeno v rodinněprávních věcech
- Nepřijatelnost tělesného trestání dětí

Mezisoudy.cz (3)

Podcast Mezisoudy

Díl participační práva dětí:

Spotify: <http://spoti.fi/3U5hVo7>

Apple

podcasts: <https://apple.co/3ECwjhF>

Google Podcasts: <https://bit.ly/3F05k1h>

Díl tělesné trestání dětí:

Spotify: <https://spoti.fi/3NycnAB>

Apple podcasts: <https://apple.co/3NxsrCS>

Google podcasts: <http://bit.ly/3P1tUSD>

Díl tělesné trestání dětí – pozitivní rodičovství:

Spotify:

<https://open.spotify.com/episode/0bPA64xcKxHPiJbbogeNxS?si=6RQjBfRiec-HPZeifYkA&nd=1>

Děkuji za pozornost

Mgr. Eva Petrová

**zástupkyně vládního zmocněnce pro
zastupování ČR před ESLP**

eva.petrova@msp.gov.cz

